

Franjo Čiçek

Nekaj zanimivih o pukšanskem kovaču

V Pukšah so imeli kovača, ki mu je bilo ime Šempas. Šempas je bil za vse pri roki. Pet far naokoli ni imelo takega kovača. So bili Pukšani ponosni nanj in so mu rekali »naš baron Šempas«. Gospod mu niso rekali, kajti je bil »gospod« samo župan in vicerihtar. Šempas je bil torej baron in je smel nositi ob nedeljah visoko kapo z rdečim trakom in irhaste hlače. Ako se je komu izbosila kobila, jo je dobil v roke Šempas ter jo podkoval tako, da so štrleli žebliji kobili do kolena in je uboga mrha šepala kakor Fijavčkova Nežka, kovač pa se je rotil na vse mile in hude viže, da bo mrha prej poginila kakor pa podkev ali žebliji. Šempas je imel prav. Mnogokrat že kobila ni več migala, podkev pa je še vedno trdno držala v veliko veselje kovačevo.

Oni dan je vozil Anza Cincajzelc gnoj. Pa se mu naenkrat stare zadnje kolo. Holaj, zakaj imamo kovača? Zmetal je gnoj kar na sredo ceste in po treh je vozil strto kolo h kovaču. Kovač ni trenil z očesom.

»Prava reč,« je dejal ter pograbil kos železa in ga porinil v ogenj. Ko je bilo žareče, ga prime s kleščami ter ga imenitno prilepi okoli kolesa. Vihtel in udrihal je s kladivom, da se je kolo kar sesedalo ter dobivalo obliko okroglega kvadrata. Parkrat je pri tem oplazil Cincajzelca, ki se je nazadnje znašel v občinski mlaki, kamor ga je sunilo navdušeno kladivo.

Ko je bil kovač gotov, je bilo kolo kakor kurje jajce. Šempas ga pritrdi k vozu in Cincajzelc požene. Hudimana! Samo enkrat se je novo kolo zasukalo, pa je že zletel ubogi Cincajzelc z voza kakor mlada žaba. Takoj je Cincajzelc protestiral pri kovaču zaradi kolesa. Tega je baron Šempas ravno čakal. Takoj

je bil voljan pobotati se z Anzo. Ročno je pograbil bližnjo ročico ter oslinil z njo Cincajzelca preko hrbta, da je ta takoj dobil obliko kolesa in se urno potočil za vozom. Šempas pa je kričal za njim:

»Sultanov Turek! Plačaj prej, potem protestiraj!«

Šempas je poznal še druge viže. Ni še dolgo tega, ko je boled Bedravskovo Špelo zob. Kar na lepem si zmisli mrcinasti čekan ter prične npor v Špelinih čeljustih. To je dalo jezikavi Špeli vetra. Divjala je po vasi ter klicala vse svetnike na pomoč. Slišal jo je Čibukarjev Tevžek, ki sicer ni bil svetnik, a se je spoznal na razne maže. Takoj si je stresel iz pipe pest tobaka, ki je že bil ves slinast, iz mehurja je dodal še eno pest ter vse skupaj porinil Špeli v usta. Zraven je momljal čarodejno molitvico in dejal:

»Špela, reci: Riga krot, riga krot! Gnil stržen, zdrav koren! Veš, Špela, to pomaga bolj kakor tavžentrože!«

Ali Špela ni imela časa za take reči. Tobak jo je namreč silno žgečkal v goltancu in nenadoma je bruhnila vso nesnago iz ust Čibukarju v obraz in na glavo.

»Falot, zdaj rigaj krot!« je vpila Špela in vsa zaripla tekla po vasi. Pri-tulila je do kovača. Kajti kovač ni bil samo kovač, ampak tudi zdravnik, živinozdravnik in mestni sodnik. Ob velikih praznikih je bil celo za policaja.

Nekega dne je Urbajsu zbolela krava. Slinila se je kakor polž in ni žrla ne kruha ne klobase. Poklicali so kovača. Pomolil je kos razbeljenega železa kravi pod nos, da ji osuši slino. Krava pa ni bila s tem zadovoljna. Povesila je glavo in hop! ji je sedel kovač na rogovi in preden si je utegnil baron Šempas ogledati svet, je že letel preko kravjega hrbta in se ob repu spustil v dolino, od koder se je srečno vrnil domov.

Škriblovega Škrablja je pičila osa ravno na vrh nosa. Saprilot je nos otekel in se svetil kakor najlepša pomaranča. Škriblov Škrabl je kričal kakor mlado prase, če ga potegneš za ušesa. Hitro so poklicali kovača. Baron Šempas je zgrabil Škrablja za glavo, urno ga je zasukal ter mu porinil nos v topel kravjek. Bolečine so na mah ponehale. Čudovite so take 'arcnije'! Škrabl pa je bil od sile nehvaležen. Namesto da bi se lepo zahvalil kovaču, je pograbil gnojne vile in z njimi navalil na barona. Vnela se je huda bitka, v kateri je odtrgal Škribl Škrabl baronu pol uhlja, baron pa je odščipnil Škriblu kos bedra.

Baron Šempas je veljal tudi za pametnega sodnika. Pukšani so celo trdili, da je bil modri Salomon figa proti njihovemu kovaču. Ko je oni dan ugriznil Frtavčov pes starega Fižolarja v nogo, je razsodil kovač takole:

»Pes je ugriznil Fižolarja. Dobro. Fižolar pa naj ugrizne psa in pravici bo zadoščeno!«

Rečeno — storjeno. Fižolar se je postavil na vse štiri ter se junaško zakadil v psa. Še celo zarenčal je in kazal zobe, tako da je pravi pes kar osupnil in nestrpno pričakoval, kaj sedaj pride. Fižolar je šavsnil psa za zadnjo nogo, pes pa, ne bodi len, samo zasukal se je in že je držal v gobcu Fižolarjeve hlače. Kajpada ne celih, ampak dobro polovico. Dalje baron Šempas ni mogel soditi. Že mu je skoraj ušlo:

»Fižolar, zgrabi psa za hlače!« Pa se spomni še pravočasno, da pes nima hlač, razen onih, ki jih je držal v gobcu. Te pa niso njegove, ampak Fižolarjeve. Kako naj bi torej pograbil Fižolar pasje hlače in jih držal v ustih? Sodnik je prišel v hude škripce. Kar vroče mu je postalo. Že je hotel razsoditi, kajti vsi so zijali vanj, in je rekel:

»Fižolar, odgrizni psu za kazen rep!« Fižolar je ubogal. Pričel je iskati pasji rep, toda pes je bil s hlačami že daleč na polju.

»Razpravo prekinemo, dokler se pes ne vrne,« je končal baron Šempas ter pričel goniti kovaški meh.

Na veliko noč je bil Šempas za policaja in je v gostilni našel razbojnika Krivobrka.

»Krivobrk, moj si in jutri te obesimo!« mu je dejal in ga gnal v luknjo. Luknja je bila občinska ječa in je Krivobrk lepo poprosil policaja, naj mu pokaže, v kateri kot da se lahko naseli. On da je zelo skromen človek in ne rabi cele ječe. Lahko se tudi pripeti, da bo junaški policaj privedel še več tolovajev in se bodo potem prepirali, kje naj eden ali drug stanuje in domuje. Vse to pa odpade, ako mu že sedaj pokaže, kje je njegov kvartir. Je ubogal policaj, pametna se mu je zdela ta beseda. Stopil je v ječo ter odšel v zadnji kot in dejal:

»Tu je tvoj prostor, rokomavh!«

Ali v tem trenutku se je znašel baron Šempas v črni temi. Kajti Krivobrk je lepo zaklenil vrata in odšel nazaj v gostilno. Pukšani so iskali svojega policaja po njivah in v gozdu ter so ga našli šele čez dva dni v ječi, kjer je kričal in rjovel kakor bengalski tiger. Malo je manjkalo, da ga niso naklestili, kajti v ječi se ne sme kričati. Tak vam je bil pukšanski kovač in zdaj je prihitela v njegovo varstvo še uboga Špela. Šempas jo urno posadi na nakovalo. V roko vzame velikanske klešče ter ji stopi za hrbet.

»Špela, kateri je, da mu zavijem vrat?« je dejal.

Špela odpre usta na stežaj ter mu pokaže nemarni zob. Baron Šempas nastavi klešče, stisne in močno potegne. Rrrsk! Sapra! Kovač je pogledal, da nikoli tega. Kajti v kleščah je držal pet zdravih zob. Kapa kosmata! Špela je kričala in držala zdravnika za vrat, da mu je že pohajala sapa.

»Čuj, Špela,« je začel Šempas, »katera mrcina od teh te je bolela? Malo preveč jih je priletelo ven, a nič za to. Ostale štiri ti vtaknem nazaj v čeljust, pa bo vse v najlepšem redu.«

Ali Špela ni bila takih misli. Divjala je kakor sam hudir. Bliskovito je pograbila težko kladivo ter ga zagnala v kovača, da se je ta na mah sesedel na kovaški meh in ga predrl kakor pajčevino. Baron Šempas se je znašel v tesni vreči z glavo navzdol in ni mogel ne naprej ne nazaj. Šele naslednji dan ga je potegnila žena za pete ven.

»Kod pa rogoviliš, klada pijana?« ga je pozdravila ljubezniva ženka ter ga sunila v rebra. Baronu Šempasu je bilo malo nerodno. Zatajil je Špelo in njene zobe ter je dejal: »Meh je popuščal sapo, pa sem ga šival spodaj.« Zasukal si je brke in se imenitno držal.

Mislim, da baron Šempas še ni umrl, če še živi.